

לתקשר עם החטופים בדרך טלפתית

Category: בראשית, תולדות

כולנו דואגים לשלום החטופים הנמצאים בשבי. היהדות נותנת לנו דרך רוחנית לתקשר עם החטופים ולהעביר להם את המסר שאנו חושבים עליהם ועושים הכול כדי לשחררם.

תפילה מרגשת באוהל הרבי

השבוע התקיים כינוס השלוחים העולמי. ביום ראשון ביקרתי באוהל של הרבי ועל אף שהיו שם אנשים רבים, באוהל שרר שקט. כל אחד היה שקוע בתפילה אישית.

לפתע מישהו הפר את הדממה. אחד השלוחים ביקש את סליחת הציבור ואמר שעומדת לידו אישה מארץ-הקודש שאיבדה את הוריה במתקפה של יום שמחת תורה ובעלה ושלוש ילדיה נחטפו על ידי החמאס ומאז היא לא שמעה מהם דבר. הוא ביקש שנצטרף אליו בתפילה לשלום ולחזרתם בשלום. כמובן שכולם הצטרפו. האישה שעמדה שם הייתה כבר כל כך שבורה ועייפה מבכיות שהיה נראה שאוצר הדמעות שלה אזל. היא הייתה בכזה ערפל שכבר לא היה לה את הכוח לבכות.

למחרת, בערב ראש חודש כסלו, חב"ד בישראל הטיסה קבוצה של מאה וחמישים בני משפחה של חטופים שהגיעו במיוחד לאוהל הק' כדי להתפלל על יקיריהם. אומרים שהדמעות שנשפכו שם יכלו למלא את הכנרת! למחרת הם נסעו לווינגטון כדי להיפגש עם סנטורים וחברי קונגרס משני צידי הבית, והסנטאורים, כל אחד בתורו הבטיח שהוא יעשה הכל כדי להחזיר את החטופים הביתה.

השאלה היא מה אנחנו, אנשים רגילים שאין להם קשרים בחלונות הגבוהים, יכולים לעשות כדי לעזור לחטופים?

בשנות הארבעים של המאה הקודמת רוסיה הייתה סגורה ומסוגרת. אין יוצא ואין בא. זה היה בית הסוהר הגדול ביותר בעולם. מיד לאחר מלחמת העולם השנייה נחתם הסכם בין רוסיה לפולין שבו רוסיה הרשתה לאזרחי פולין שנתקעו ברוסיה בזמן המלחמה לשוב למולדתם לפולין.

כשחסידי חב"ד שמעו שנוצרה אפשרות לצאת מרוסיה, הם החלו מיד לחשוב כיצד אפשר לנצל את זה לטובתם. הם הבינו שאם יוכלו לזייף לעצמם מסמכים שהם אזרחי פולין הם יוכלו לצאת מרוסיה. תוך זמן קצר התפתחה תעשיית זיופים ענפה ויותר מאלף איש ואשה הצליחו לעבור את הגבול כאזרחים פולניים מבלי שאף אחד מהם ידע מילה אחת בשפה הפולנית!!

אך כמו כל סוד, בסופו של דבר הממשלה עלתה על כך ועצרה את זה בבת אחת. אלו שארגנו את הבריחה הושלכו לכלא, ואנשים רבים שבני משפחותיהם כבר יצאו מרוסיה והם היו אמורים לצאת ברכבת הבאה, נתקעו ברוסיה לשנים רבות בלי שום אפשרות לתקשר כמעט עם בני משפחה מאחר וכל המכתבים היו עוברים צנזורה של הקג"ב.

מישהו חושב עלינו?

כך עברו עשרים שנה. יום אחד שלח הרבי לרוסיה בחור בין עשרים וחמש, את הרב בנימין כץ ע"ה שהיה לו זיכרון צילומי - Photographic memory כדי שהוא יוכל לזכור שמות של יהודים ברוסיה ואז יוכלו לשלוח להם הזמנה ממשפחה בישראל שמזמינה את קרוביה מרוסיה כחלק מחוק איחוד משפחות.

בשנת תשכ"ה כץ הגיע לרוסיה, אחרי עשרים שנה שחסידיים לא ראו אף חסיד מחוץ לרוסיה. ואז בלילה האחרון לביקורו שם, כשהוא עמד לסיים פגישה עם זוג צעיר באחד הרחובות החשוכים של העיר, שני בחורים תפסו אותנו בזרועותינו. ברגע הראשון הוא נתקף בפחד איום. הוא חשב שזה הקג"ב, אבל אז הם אמרו לו באידיש שלא יפחד והוא מיד זיהה אותם לפי הקול, כי אחים שלהם חיו בארה"ב. הוא סיפר להם שהוא מכיר את האחים שלהם וכו', ואז הם שאלו אותו בכאב: "תגיד, האם החסידיים 'שם' חושבים עלינו?".

הוא ענה להם כך: "אינני יודע מה בליבו של כל אחד מהחסידיים, אבל דבר אחד בטוח: הרבי חושב עליכם כל הזמן ולא מניח לאחרים לשכוח". הוא סיפר להם שבהתוועדות של חג השבועות של שנת תשכ"ד הרבי אמר בצער: "כולנו יושבים פה יחד ואף אחד לא אומר 'לחיים' בשביל יהודי רוסייה^[2]".

שני הבחורים הקשיבו בהתרגשות לדברים ופרצו בבכי. הם חיבקו אותנו ועם המילים הללו הם נפרדו. כשהם יצאו סוף-סוף מרוסיה הם סיפרו שהדבר שנתן להם כוח לעמוד בכל הקשיים והניסיונות הייתה הידיעה שהרבי והחסידיים בקצה השני של העולם חושבים עליהם ומתפללים לשלומם (דיעדושקא עמ' 416).

דברים דומים אמר נתן שרנסקי שלי' בנאום שנשא בצעדה למען ישראל שהתקיימה השבוע בושינגטון. הוא סיפר שכשהוא ישב כאסיר ציון בכלא הרוסי, החוקרים אמרו לו שוב ושוב שהוא לבד, שכולם שכחו אותו, שלאף אחד לא איכפת ממנו, שהוא נכשל במלחמה שלו נגד המדינה האדירה ברית המועצות (לשעבר).

הדבר שהחזיק אותנו היה אותם יהודים מארה"ב קנדה ובריטניה עשו הכל כדי לחזק אותנו. הם הוכיחו לו שהקג"ב משקר. הידיעה הזאת שחושבים עליו ונלחמים עבורו נתנה לו את הכוח להמשיך ללחום למען חירותו. הוא אמר שהוא לא ידע איך ייראה העתיד שלו אישית, אבל הוא היה בטוח שבמלחמה הזאת בסוף היהודים ינצחו.

מה שהחטופים צריכים יותר מהכל זה לדעת שלא שכחו אותם ושלא ויתרו עליהם. שמחפשים אותם, ועושים הכל כדי להחזיר אותם הביתה.

לפני שבוע התפרסם בתקשורת שצה"ל השתלט על מסגד בעזה והשמיע במערכת הרמקולים של המסגד 'המואזין' 'שמע ישראל' בקול גדול מאוד כדי שאם יש חטופים באזור שהם ישמעו את זה וידעו שצה"ל מתקרב אליהם וזה ייתן להם כוח להחזיק מעמד.

משלוח כוחות לשבויים

אבל עדיין נשאלת השאלה כיצד אנחנו יכולים לתת לחטופים את ההרגשה שלא שכחנו אותם?

הרבי מביא במאמר את דברי חז"ל שאומרים: "צדקה עשה הקב"ה עם ישראל שפיזרן לבין האומות" (פסחים פז, ב). רש"י מסביר שזה כדי "שלא היו יכולים לכלותם יחד והיינו שמצד היות עם בני ישראל מפוזר ומפורד בכמה ארצות ובמילא אינם נמצאים כולם תחת שליטת אומה אחת, הנה הא גופא שאותה אומה יודעת שאין ביכולתה לכלות חס ושלוש את כולם מונע אותה מלכלות גם את החלק מבני ישראל שנמצא תחת שליטתה" ועל דרך זה בנוגע לגזירות רוחניות שכאשר במדינה אחת יש גזירות על לימוד התורה או על קיום המצוות, ובשעה זו נמצאים בני ישראל גם במדינות אחרות שבהם לא מגיעים גזירות אלו על ידי זה מתאפשר הענין דלימוד התורה וקיום המצוות בתמידות על ידי בני ישראל שבשאר המדינות" (מאמר י"ט כסלו תשי"ד. תו"מ חלק י עמ' 209).

בפשטות הפירוש הוא שהפיזור גורם לכך שיהיו יהודים בצד השני של העולם שישרדו ולא רק מבחינה גשמית אלא גם מבחינה רוחנית, שתהיה האפשרות לקיים מצוות ולשמר את המסורת. אולם הרבי לוקח את זה לרובד עמוק יותר: יש מושג שנקרא בלשון ההלכה והחסידות "מחשבה מועלת" מה שנקרא בלשון העולם "טלפתיה". זהו סוג של תפיסה על חושית המאפשרת לאדם להבחין (באופן מודע או לא מודע) במחשבותיו רגשותיו או תחושותיו של אדם אחר ללא גירוי חושי כלשהו מצדו. זוהי היכולת להעביר מחשבות מאדם לאדם. אומר הרבי, שכשיהודי מקיים מצוה שאותו שבוי לא יכול לקיים אותה והוא חושב בשעת מעשה על אותו שבוי, זה נותן לשבוי "כוח ועוז" לעמוד בשבי ולהתחזק בקיום המצוות.

לדוגמה: אם אישה מאמצת לעצמה את שמה של אחת החטופות וכשהיא מדליקה נרות שבת חושבת בלבה שהיא כעת מדליקה גם עבור אותה אישה ספציפית שאין לה כעת את האפשרות להדליק נרות שבת, המחשבה הזאת נותנת לאותה חטופה כוח ונוסכת בה עוז להתמודד עם הבדידות וכל הצרות שאנחנו אפילו לא יכולים לדמיין לעצמנו.

וזה נכון גם לגבי גבר. כשהוא מניח תפילין ובאותם רגעים הוא חושב על שמות מסוימים של גברים שהוא מכיר אותם מהתמונות שהוא מניח תפילין גם עבורם, זה נותן להם כוח ומחזק אותם שבסופו של דבר הם יצאו לחופשי וגם הם יוכלו להניח תפילין.

פדיון שבויים רוחני

הרבי לוקח את זה לדרגה נוספת. ישנם כאלו, אומר הרבי, שהם לא שבויים בגשמיות. אדרבה, הם מסתובבים חופשי אבל הם שבויים בידי יצרם. למשל, ישנם אנשים שלא אוהבים להתפלל. הם לא מתחברים לזה וזה לא מדבר אליהם. הם אנשים מאוד טובים, הם תורמים לצדקה וכו', אבל תפילה זה לא בשבילם. מאידך ישנם אלו שדווקא אוהבים להתפלל ותמיד שמחים להשלים מנין, אבל כשזה מגיע לצדקה יש להם Separation Anxiety - "חרדת פרידה", הם פשוט לא מסוגלים להיפרד מהכסף. הם יעדיפו לתרום כליה לפני שהם יפרדו מכמה דולרים?

ואם כן כל אחד מהם במצווה מסוימת הוא שבוי ולא יכול לעזור לעצמו, כיון ש"אין חבוש מתיר עצמו". לכן כשאותו אחד שאוהב להתפלל יחשוב בזמן התפילה שהוא מתפלל גם עבור חברו, הוא משפיע עליו ונותן לו כוחות שהוא יוכל להתגבר על יצרו ויתחיל לאהוב להתפלל, ומאידך, אותו אחד שהוא נדיב מאוד במצוות הצדקה חושב בעת נתינת הצדקה שהוא עושה את זה גם עבור חברו אז המחשבה הזאת מועלת להקל על חברו את קיום מצות הצדקה.

גניבת הברכות

את הרעיון הזה אנו מוצאים גם בפרשת השבוע. בפרשתנו (תולדות כ"ז) אנו קוראים על "גניבת הברכות", זהו מאורע שבמהלכו יצחק קורא לעשיו ומבקש ממנו "עשה לי מטעמים", לך ותכין לי ארוחה טובה ובתמורה אני יברך אותך. רבקה שומעת את השיחה בין האב ובנו והיא קוראת לבנה יעקב ומצווה עליו להתחזות לעשיו ולגנוב את הברכות. בסופו של דבר יעקב הצליח וקיבל את הברכות.

נשאלת השאלה, מדוע יצחק רצה לתת את הברכות לעשיו? לכאורה כולם ידעו שעשיו הוא רשע ויעקב צדיק. התלמוד (ב"ב טז, ב) אומר שביום הבר מצוה שלו (שזה גם היה היום שבו סבו אברהם אבינו נפטר) עשיו עבר על שלושת העברות שעליהם נאמר "יהרג ואל יעבור" עבודה זרה, גילוי עריות ושפיכות דמים והכל ביום אחד. ולכן קשה להאמין שיצחק לא ידע את ההבדל בין יעקב לעשיו, ואם כן מדוע הוא בכל זאת רצה לתת את הברכות לעשיו?

אחת התשובות שמתרצים המפרשים היא שיצחק ידע גם ידע מיהו הבן יקיר שלו עשיו, אלא שהוא רצה לפדות אותו מהשבוי שלו. הוא חשב: עשיו שבוי של היצר הרע שלו. אולי אם הוא יעניק לו את הברכות זה ייתן לו את הכוח להתגבר על יצרו ולעלות על דרך המלך. ולכן הוא רצה לתת את הברכות.

המסר הוא פשוט. לכל אחד מאיתנו יש מצוות מסוימות שבהם הוא בן חורין ובמצוות אחרות הוא שבוי. בואו ונעשה שותפות וכך נעזור אחד לשני וביחד נביא את המשיח.

(מתוך שיעור 'תובנות לחיים' לפרשת ויצא תשפ"ד. מיוסד על מאמר צדקת פרזונו לישראל, י"ט

כסלו תשל"ט, ספר המאמרים מלוקט ח"ד עמ' פ"ט).